

Zpráva z poroty

Zpráva ze zasedání odborné poroty konané ve dnech 6.–8. května 2021 – hodnocení 49. ročníku MDVV Lidice 2021

SLOŽENÍ ČLENŮ POROTY 49. ROČNÍKU MDVV LIDICE 2021

Předsedkyně poroty:

Ivana Junková – ředitelka ZUŠ Řevnice

Členové poroty:

Jana Anděličová – pedagožka ZUŠ M. Podvalové a ZUŠ Štítného, Praha

Eva Bartošová – pedagožka ZUŠ a ZŠ Nové Město pod Smrkem

Čeněk Hlavatý – ředitel ZUŠ Mšeno

Martin Homola – výtvarný fotograf, Buštěhrad

Vladimír Hrebeňák – pedagog ZUŠ Karlovy Vary

Kateřina Krutská Vrbová – pedagožka ZUŠ Řevnice, filmová střihačka

Helena Lisá – pedagožka ZUŠ M. Stibora, Olomouc

Romana Pavlíčková – ředitelka ZUŠ Most, Moskevská

Jaroslava Spěváčková – zástupkyně ředitele ZUŠ Plzeň, Jagellonská

Martina Sumcová – pedagožka ZŠ Na Dlouhém lánu

Romana Štajerová – pedagožka ZUŠ Plzeň, Jagellonská

Pavel Rajdl – výtvarník, Kolín

Josef Zedník – výtvarník, Olešná

Alena Zupková – zástupkyně ředitele ZUŠ V. Vančury, Háj ve Slezsku

Před sto lety použil český spisovatel Karel Čapek ve své hře R.U.R. poprvé slovo robot. Hlavním tématem letošního 49. ročníku byl i proto vybrán ROBOT a umělá inteligence s podtématy: Co robot umí a neumí, Uvnitř stroje, R.U.R.: Roboti v literatuře a filmu, Rok 2121, Vývoj a druhy umělé inteligence, Technologie a etika, Data a Nanoroboti.

Zajímavé a jistě i dětem blízké téma přineslo překvapivé výsledky. Porotci měli možnost nahlédnout nejen do světa prvních robotů, pomocníků v domácnostech, ale i do světa složitých, důmyslných a samostatných robotů průmyslových i vědeckých. Viděli roboty jednoduché, malé „robůtky“, jako jsou třeba domácí mazlíčci, ale i ty nejsložitější, kterými jsou např. mechanismy vesmírné, podmořské či medicínské. Představily se i „robo služby“, holiči a kadeřníci, pomocníci v dopravě i bezpečnosti, strážci zákona, hasiči či roboti záchranáři i zdravotníci. Mnohé práce byly inspirovány i filmovou tvorbou. Zvláštní kapitolu potom tvořili nanoroboti, ti maličcí a neviditelní,

pohybující se v krevním řečišti člověka. Mladé výtvarníky a výtvarnice oslovila i umělá inteligence, data a etické problémy s novými technologiemi a pokrokem související. Nechyběly ani portréty bratří Čapků a slavných vynálezců a technických géniů. Porotu lidické výtvarné soutěže bezesporu doslova ovládli roboti! Spisovatel Karel Čapek by byl jistě potěšen tvořivostí a invencí dětí i mladých lidí.

Stejně jako ročník předchozí byl i letošní poznamenán pandemií koronaviru. Celkově se tato situace projevila nejen v polovičním počtu zaslaných výtvarných prací, ale mnohdy i v kvalitě provedení. Mohlo by se na první pohled zdát, že distanční vzdělávání nabízí snadné a rychlé řešení výuky výtvarné výchovy, ale opak je pravdou. Děti i mladí lidé bezesporu potřebují výtvarnou pomoc, konzultaci i citlivé vedení a nerozhodnost i nejistota jsou v dětských pracích velice často znát. Společná práce se tak jeví jako nezbytná a nelze ji zcela nahradit pouhou komunikací přes monitor počítače. I přes tyto uvedené skutečnosti byla porota mile překvapena a potěšena zájmem, chutí i invencí, s jakou se mladí výtvarníci do zadaného problému pustili.

Celkové zhodnocení a ocenění příspěvků:

Počet zaslaných příspěvků celkem: **11 213**

Počet zúčastněných / oceněných zemí: **72/71**

Počet zúčastněných / oceněných organizací a jednotlivců: **1328/340**

Nově zaregistrované školy: **237**

Z došlého počtu 11 213 výtvarných prací ze 72 zemí udělila porota celkem 952 ocenění pro 945 exponátů včetně 156 medailí (124 individuálních a 32 školám za kolekce prací).

Uznání i obdiv patří všem, kdo měli chuť a výtvarně pracovali. Oproti loňskému ročníku MDVV byl ten letošní zase o něco složitější. Podmínky, za kterých děti mohly tvořit, se lišily napříč školami, městy a zeměmi ještě o něco výrazněji než v běžných letech. Podstatná část soutěžních prací vznikala zcela samostatně v distančním studiu bez osobní přítomnosti pedagogů. Přesto se i letos ve výstavě sešlo přes deset tisíc prací, což je v dané situaci obdivuhodné číslo.

Hodnocení zahraničních prací

Navzdory složité celosvětové situaci přišly z řady zemí zajímavé výtvarné kolekce. Pochopitelně bylo znát, že je prací méně, nebo že nevznikaly v přímé interakci s pedagogem. Některé země se letos MDVV vůbec nezúčastnily, o to víc je potřeba ocenit práce, které se v soutěži objevily.

Porotu letos oslovily třeba zajímavý soubor z Běloruska, Thajska, Korei nebo Keni, která zaznamenala velký posun ve výtvarné kvalitě. Překvapením byla i kolekce z Indonésie, která byla mnohem bohatší než v předchozích ročnících a obsahovala i

fotografickou tvorbu. Porota rovněž ocenila soubor z Myanmaru, kde je v současnosti situace velmi složitá. Skvělá, vyrovnaná kolekce maleb od čtyřletých a pětiletých dětí přišla z Vkids Creative (Hongkong), tradičně výborné práce zaslal Simply Art (Hongkong) a zajímavé práce s využitím tradičních technik přišly z Artspire v Šanghaji (Čína). V grafické tvorbě zaujaly porotu mimo jinými soubory linorytů ze Základní a umělecké školy F. Kazinczyho v Debrecínu (Maďarsko), Asociace PIKTUM v Bělehradě (Srbsko) nebo skvělá kolekce z Visual Art Center v Kryvém Rohu (Ukrajina). Tradičně krásné akvarely přišly z GBOU School No. 1955 v Moskvě (Rusko) a z Academic Lyceum of Fine Arts Igor Vieru v Kišiněvu (Moldavsko). Inspirativní práce zaslal MAOUDO Tsentr detskogo tvorčestva v Birobidžanu (Rusko).

Slovensko

Kolekce ze Slovenska byly rovněž výrazně poznamenány uzavřením škol a distanční výukou. Prací přišlo výrazně méně a byly po výtvarné stránce slabší než obvykle. O to více je potřeba pochválit kvalitní soubory, které zaslali z Art Slnečnice, o. z. v Bratislavě nebo ze Súkromné ZUŠ Trenčín, Gagarinova.

Mateřské školy

Přestože ze Slovenska letos přišly práce pouze ze dvou mateřských škol, v České republice byly školky zastoupeny poměrně hodně a kvalitně. Porota pochválila kolekce z MŠ Kampanova v Hradci Králové, MŠ Háj ve Slezsku – Smolkov, MŠ Háj ve Slezsku, Školní, z MŠ Sluníčko v Roudnici nad Labem a Sunny Canadian International School – Mateřská škola, s. r. o.

Základní školy

Mezi základními školami zaujaly porotu soubory prací ze ZŠ T. G. Masaryka v Opavě, která zaslala výborný soubor barevných linorytů a ze ZŠ Nové Město pod Smrkem, která výstavu obohatí velmi zdařilou kolekcí portrétů Karla Čapka, které vznikly kreslením podle předlohy obrácené vzhůru nohama.

Střední školy

Ze středních škol letos do soutěže přišlo velmi málo prací, úroveň zpracování a invence uchopení tématu nebyla obecně příliš vysoká. Velmi si ale vážíme toho, že si vyučující na středních školách našli i v tomto roce čas své studenty do soutěže přihlásit.

Kroužky a domy dětí a mládeže

I mezi kroužky bylo znát uzavření provozu. O to více je třeba pochválit ty, kteří i za této situace poslali zajímavé práce. Na tomto místě by porota ráda pochválila Výtvarné dílny Očko ze Dvora Králové nad Labem za pěkný soubor linorytů a SVČ Bájo z České Skalice za kolekci monotypů.

Speciální školy a centra pro osoby s postižením

Na rozdíl od ostatních škol speciální školy mohly fungovat až na pár týdnů v normálním provozu. To bylo také znát na jejich tvorbě. Výborný soubor hlubotiskové techniky přišel z Domova Zběšičky, pracoviště DUHA v Písku a skutečně výjimečná kolekce grafiky z Centra sociálních služeb Horizont v Protivíně.

Základní umělecké školy

Rovněž, tak jako u slovenských ZUŠ, i u českých ZUŠ došlo k poklesu počtu prací a v důsledku distanční výuky mnohdy i k poklesu výtvarné kvality. Výjimku tvoří ZUŠ Strakonice, jejíž kolekci uzavření nepoznamenalo ani v množství, ani v kvalitě, ani v pestrosti výtvarných technik. Porota její práci vysoce oceňuje. Porota by ráda ale pochválila i další školy, které si udržely i v této složité době velmi dobrou úroveň. ZUŠ Mšeno za bohatou kolekci v plošné i prostorové tvorbě, ZUŠ M. Stibora v Olomouci za hezkou kolekci grafiky, ZUŠ Jilemnice za výborné linoryty, ZUŠ v Novém Městě pod Smrkem za výborně vedenou distanční výuku, ZUŠ Praha 9, Prosek za velmi pěkný soubor kreseb, ZUŠ V. Vančury v Hájí ve Slezsku za krásnou kolekci grafiky, ZUŠ PhDr. Zbyňka Mrkose v Brně za nápaditý soubor velkých koláží, ZUŠ F. X. Richtera v Holešově a ZUŠ v Krnově na Hlavním náměstí za kolekci prací.

Prostorové práce

Překvapivým zjištěním pro porotu bylo, že prostorových prací přišlo i v letošním ročníku hodně. A bylo na co se dívat. Porotu zejména zaujala v zahraniční sekci kolekce robotů z Alžírsko. Mezi českými kolekcemi vynikaly keramické objekty ze Záskaláku Liteň, kolekce robotických brouků ze ZUŠ Mšeno, kaširované sochy ze ZUŠ Strakonice, dále práce ze ZUŠ Most, Moskevská, ZUŠ Postoloprty, ZUŠ Moravský Beroun nebo kolekce křehkých kaširovaných objektů ze špejlí ze ZUŠ T. Brzkové v Plzni. Porotu zaujala i kolekce osobitých figurek robotů ze ZŠ Sedmikráska v Rožnově pod Radhoštěm.

Postřehy

Porota konstatovala, že uzavření škol a distanční výuka negativně poznamenala jak kvantitu, tak kvalitu prací, o to víc ale cení ty, kteří navzdory nepříznivé situaci tvořili a tento ročník obeslali. Porotci rovněž konstatovali, že postrádají mezinárodní rozměr poroty a uvědomují si jisté omezení svého evropského pohledu na výtvarnou estetiku.

V souvislosti s uzavřením škol a nemožností osobního kontaktu vzrostla mezi dětmi internetová inspirace napříč státy, Česko nevyjímaje. Porota tak mohla vidět například několik prací z různých zemí, které se očividně inspirovaly tou samou fotografií. Toto jistě není cesta, kterou by se výtvarná tvorba měla ubírat. Doufáme, že příští ročník se už nebude konat v tak těžké situaci a mladí tvůrci už budou moci, za pomoci svých pedagogů, naplno rozvinout svou tvůrčí fantazii.

Fotografie

Ve fotografické tvorbě porota jako výjimečné ocenila fotografie z Vilniaus Mykolo Biržiškos Gymnasium (Litva), které jsou vůbec nejlepším fotografiemi tohoto ročníku MDVV a kolekci z OŠ Polzela (Slovinsko). Mezi českými fotografiemi porotu nejvíc oslovily práce ze ZUŠ Ostrava-Poruba, ZUŠ Mšeno a ZUŠ Nové Město pod Smrkem. Ani fotografické tvorbě se nevyhnul pokles počtu prací a distanční forma vzdělávání. Práce měly spíše popisný charakter s chybějící výtvarnou nadstavbou. Nebyla patrná hlubší práce s kompozicí ani technikou. V letošním ročníku zcela chyběly netradiční techniky – např. analogová fotografie, která je přímo závislá na práci ve škole. O to více porota ocenila, že i v této nelehké době byla fotografie zastoupena.

Film

Kategorie filmu je do mezinárodní dětské výtvarné soutěže v Lidicích zařazena již pátým rokem a stala se nedílnou součástí přehlídky. Z výtvarných vyjádření a disciplín, které MDVV Lidice vyhlašuje, patří film k těm složitějším. Filmová tvorba není na školách standardně vyučována. Při zpracování filmu jde o týmovou i individuální práci, u které je potřeba alespoň částečné technické zázemí. Tyto skutečnosti se promítají do výsledné formy krátkých filmů, které jsou do soutěže zasílány. Filmová sekce byla zařazena do výtvarné soutěže, proto je důraz při hodnocení kladen na výtvarné pojetí, vizualitu a volbu výtvarné techniky filmu. Obsah snímku by měl souviset s vypsáním tématem, a případně ve vyprávění k danému tématu přesahovat emoce, drama atd. Nedílnou součástí hodnocení je technické a obsahové zpracování snímku, tzv. filmová řeč a zvolený autorský přístup, dramaturgická stavba i udržení linie vyprávěného příběhu, výběr zvukové skladby, střihová skladba, kompozice obrazu, práce s kamerou atd. I ve zjednodušené dětské formě musí být stejná jako pro každou jinou věkovou skupinu.

Úroveň zaslaných filmových prací měla v letošním roce mírně vzestupnou tendenci, ve srovnání s minulým ročníkem soutěže, a to po vizuální i obsahové stránce. Porota konstatovala, že distanční doba ve vzdělávání dovolila věnovat více času filmové tvorbě. Absence vedení pedagogem se samozřejmě projevovala na technické rovině, která kvalitu snímků zase snižovala. Téma výstavy bylo pro letošní rok nastaveno mnohovrstevnatě s řadou podtémat, ale ve výstupech bylo chápáno jednostranně.

V mnoha případech nebylo téma hlouběji rozpracované. Šlo pouze o natočené záznamy o robotech nebo filmové koláže, pixelace složené z nesourodých snímků, odehrávající se v jednom prostoru. Dále například autoři rozanimovali jeden nebo dva záběry, které postavili na nejasném příběhu okrajově se vztahujícím k tématu letošní soutěže. V mnoha snímcích chyběla dramaturgická stavba díla, myšlenka i estetická zajímavost (práce byly výtvarně slabé). V širším měřítku zhlédnutých a posuzovaných záznamů šlo o rozpohybované obrázky, které postrádaly prvky animace i filmové řeči, chyběly zde souvislosti mezi obrazovou skladbou a zvukovou stopou, v mnoha případech audio pouze ilustrovalo rozpohybovaný obraz a nijak s ním nesouviselo. Téma roboti bylo celkově chápáno velice povrchně bez snahy zaznamenat hlubší významu, nebo poselství.

Z celkového počtu 92 filmů bylo výrazných jen několik snímků, které byly po vizuální, obsahové i technické stránce zajímavé a splňovaly prvky originality a zároveň byly filmované autentickým pohledem dětí – nikoli pedagogů. Do druhého kola postoupilo dvacet dva snímků, porota udělila čtyři medaile a deset čestných uznání. Porotu zaujaly animované filmy, např. ploškové animace, kreslené techniky, pixilace, i hrané snímky.

Tři oceněné medailové filmy byly z České republiky. Ze ZUŠ Moravská Třebová animace Štěpánky Šimonové s názvem Metamorfoza zaujala hravou jednoduchou formou, jednozáběrová stop motion byla i vizuálně zajímavá. Totální animace ze ZUŠ Řevnice od Antonie Zavadilové s názvem Myslím překvapila čistou filmovou prací, námět příběhu měl existenciální přesah. Robot Kožko od Johna Eugena Moerse ze ZUŠ Charlotty Masarykové v Praze ve snímku vtipně zpracoval jednoduchý příběh, s prvky filmové řeči, zaujal i model robota.

Jeden oceněný zahraniční film, a to snímek Blue Pyramid od Poliny Kornychenko z Children and Youth Cinema Center "Vesnyanka" z Ukrajiny byl výtvarně a technicky téměř profesionálně zpracován. Jde o tradičně pedagogicky výborně vedenou školu. Čestná uznání získaly Černá Hora, Chorvatsko a Filipíny, ostatní putovala do České republiky.

V kategorii filmů byly letos zastoupeny Arménie, Bělorusko, Bulharsko, Černá Hora, Filipíny, Hongkong, Čína, Chorvatsko, Indonésie, Írán, Itálie, Kazachstán, Lotyšsko, Malajsie, Polsko, Rakousko, Rusko, SAE, Severní Makedonie, Slovenská republika, Slovinsko, Srbsko a Ukrajina.

Přesahující obsahový standard, poselství, zamyšlení se nad tématem měl již zmiňovaný emotivní animovaný film od Poliny Kornychenko z Ukrajiny, adaptace

podle předlohy s dramatickými prvky, které ve skladbě filmu volila ve správný čas. Dokumentární film v letošním ročníku zastoupen nebyl.

Porota doporučuje cíleně oslovit k účasti do výtvarné výstavy v Lidicích školy, třídy, studia, ateliéry z ČR i ze světa, které se filmové práci věnují. Tím budou inspirovat ostatní žáky a učitelé, jak se s filmovým médiem dá správně a citlivě zacházet. V rámci vzdělávání lze taktéž v oblasti filmu připravit pro učitele filmové dílny.

Cena poroty

Cena poroty pro zahraničního účastníka MDVV byla v letošním roce udělena velice kvalitní a výjimečné kolekci grafických prací z Ukrajiny, Visual Art Center v Kryvém Rohu. Jedinečný, neobvyklý a velice působivý soubor prací zaslalo Centrum sociálních služeb Horizont z Protivína. Porotci proto tomuto zařízení udělili Cenu poroty. Obě ceny byly uděleny rovněž za dlouholetou spolupráci s MDVV Lidice.

Závěr

Jestliže loňský ročník MDVV byl nelehký, letošní lze bezesporu možno označit za velice náročný a komplikovaný. A to nejen pro účastníky, ale i pro organizátory. Obě strany pracovaly ve složitých podmínkách. I přesto ale všichni zaslouží nejen velké poděkování, ale i pochvalu. S radostí můžeme konstatovat, že 49. ročník MDVV bude stejně kvalitní a zajímavý, jako roky předchozí. Chuť, nadšení, a elán do výtvarné tvorby se neztrácí ani nechybí a radost z ní bude ve výstavě zcela patrná. Děkujeme vám všem, kdo jste přispěli i pomohli!

Hodnocení MDVV proběhlo opět ve složité situaci globální pandemie covid-19. I tak vedení Památníku Lidice vytvořilo výborné podmínky pro práci poroty. Děkujeme všem pracovníkům i spolupracovníkům PL za obětavost.

Poděkování patří i všem porotcům za to, že se v nelehké situaci svého úkolu zhostili s velkým nasazením a umožnili tak letošnímu ročníku MDVV úspěšně proběhnout.

Na závěr bychom rádi všechny srdečně pozvali, aby se na nejrůznější mechanická stvoření, roboty a robotická zvířata i na vydařená díla inspirovaná Karlem Čapkem přišli podívat na vlastní oči do Lidické galerie.

Táňa Válková, kurátorka MDVV

Romana Štajerová, členka poroty 49. ročníku MDVV Lidice

Ivana Junková, předsedkyně poroty 49. ročníku MDVV Lidice

Josef Zedník, člen poroty 49. ročníku MDVV Lidice

Martin Homola, člen poroty 49. ročníku MDVV Lidice

Kateřina Krutská Vrbová, členka poroty 49. ročníku MDVV Lidice